

İSTANBUL ADALAR İLÇESİ ÇÖZÜM ARAYIŞLARI

Derleyenler: Sevgi Mutlu, Savaş Çömlek, Emine Tarhan

İÇİNDEKİLER

Giriş

Adalar'ın Genel Görünümü

İstanbul Adalar Bölgesi Hakkında Genel Bilgiler

Adalar'ın Siyasi Yapısı

I. Adalar İçin Çözüm Önerileri

1. Sağlık

a- Acil Servis Hizmetleri ve Sağlık Hizmetine Sürekli Erişim

b- Sağlık Sektörünün Güçlendirilmesi

2. Ulaşım

a- Ada İçi Ulaşım

b- Ada Dışı Ulaşım

3. Çevre

4. İmar ve Kıyılar

5. Eğitim ve İstihdam

6. Sosyal Yaşam

7. Turizm

8. Tarihi ve Kültürel Miras

9. Afet ve Acil Durum

10 Yerel Yönetim Ve Yönetişim

II. Adalar İçin Yönetim Planına Doğru

Alan Yönetim Planı Nedir, Ne İşe Yarar? - Korhan Gümüş

Alan Yönetim Planlarında Sivil Girişimlerin Rolü - Sevgi Mutlu

Kaynaklar

Giriş

İstanbul'un Adalar ilçesinin sorunlarını ve bu sorunlara ilişkin geliştirilen çözüm önerilerini tartışmaya açmayı amaçlayan bu rapor kısa bir tanıtımın ardından iki ana bölümden oluşmaktadır.

İlk bölümde şimdiye dek stratejik plan, yerel seçim platformu vb. gibi Adalar'ın sorunlarına çözüm arayışları için farklı kurumlarca değişik tarihlerde düzenlenen toplantılarda yapılan tartışmalar esas alınmıştır.

Ocak 2010'da yapılan Adalar Belediyesi'nin "1. Stratejik Plan Geliştirme Toplantısı", Ağustos 2009'da yapılan "Adalar İçin Öncelikli Beklentilerimiz" başlıklı Ortak Akıl Arayış toplantısı, 2009'da hazırlanan "Demokratik Adalar Girişimi Bildirgesi" ve Adalar Vakfı'nın Temmuz 2003'de hazırladığı "10 Yıl Sonra Nasıl Bir Ada İstiyoruz?"* çalışmaları sonrasında hazırlanan belgelerdeki talep, görüş ve önerilerin on ana başlık altında (Sağlık, Ulaşım, Çevre, İmar ve Kısıtlar, Eğitim ve İstihdam, Sosyal Yaşam, Turizm, Tarihi ve Kültürel Miras, Afet ve Acil Durum, Yerel Yönetim ve Yönetişim) sistematik bir biçimde özetlenmesi amaçlanmaktadır.

Bu bölümde kısa bir durum saptamasının ardından adı geçen önceki çalışmalarda konu ile ilgili dile getirilen talep, görüş ve öneriler sunulmaktadır. Sıralanan öneriler tamamen söz konusu çalışmaların raporlarından alınmış olup Yeşiller'in görüşlerini yansıtmayı gerektirmemektedir.

Raporun ikinci bölümünde ise şimdiye dek sunulan çözüm önerilerinin katılımcı olarak hayata geçirilmesi yolunda bir yöntem olarak, Adalar Yönetim Planı konusundaki tartışmalara yer verilmektedir. Bu bölümde Korhan Gümüş ve Sevgi Mutlu'nun konuyla ilgili birer yazısına yer verilmiştir.

* Raporun ilk bölümünde yararlanılan dört ana çalışmanın kapsamı ve çalışma yöntemleri aşağıda özetlenmektedir, her bir belgenin ayrıntılarına www.adalaryonetimplani.org adresinden ulaşılabilir.

"10 Yıl Sonra Nasıl Bir Ada İstiyoruz?", Adalar Vakfı, Temmuz 2003

2003 yılında "10 Yıl Sonra Nasıl Bir Ada İstiyoruz?" başlığı ile Adalar Vakfı'nın yaptığı toplantıda katılımcıların hayallerini, umutlarını ve ön görüşlerini yansıttığı çalışmadır.

Demokratik Adalar Girişimi Bildirgesi, 2009

2009 yerel seçimleri öncesi ada sorunlarının tartışılmasına ve çözümler üretilmesine katkı sunabilmek amacıyla, bir araya gelen bir grup Adalı, toplantılar yolu ile herkesin katılımına açık olarak Demokratik Adalar Girişimi Bildirgesi'ni oluşturdular.

"Adalar İçin Öncelikli Beklentilerimiz" Ortak Akıl Arayış Toplantısı - Ağustos 2009

Adalar Sivil Toplum Örgütleri, Vakıflar ve Cemaat mensuplarının ortaklaşa düzenledikleri "Adalar İçin Öncelikli Beklentilerimiz" konulu arayış toplantısı, 23 kişi ve Adalar Belediye Başkanı'nın katılımı ile gerçekleştirildi. Adalar'ı geleceğe hazırlama sürecinde, acil gereksinimleri belirlemek, yönetsel olarak ve kaynaklar açısından güçlendirmek için kamudan öncelikli beklentileri ortak aklın süzgecinden geçirerek ve mutabakat ortamı yaratarak ortaya koymayı amaçlamaktaydı.

1. Stratejik Plan Geliştirme Toplantısı, Adalar Belediyesi - Ocak 2010

Adaların geleceğini belirleyecek değişim ve gelişim alanlarına ait kararları, ortak değerler ve mutabakatlar çerçevesinde almak, paylaşılan vizyonu, paylaşılan stratejik yaklaşımı, bakış açılarımızı, birbirimizin bilgi, deneyim ve yetkinlikleri ile harmanlayarak, yarının dinamiklerini göz ardı etmeden stratejik plana taşımak. Neredeyiz, nereye ulaşmak istiyoruz, gitmek istediğimiz yere nasıl ulaşabiliriz, sorularına yanıt aramak amacıyla 2010 yılında Adalar Belediyesi Stratejik Plan çalışmalarını kolaylaştırmak amacıyla yapıldı.

ADALAR'IN GENEL GÖRÜNÜMÜ

İSTANBUL ADALAR BÖLGESİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

İstanbul'un Büyükada, Heybeliada, Burgazada, Kınalıada, Sedefadası, Sivriada, Yassıada, Kaşık Adası ve Tavşan Adası adlı 9 adadan oluşan ilçesi. 2010 nüfus sayımına göre nüfusu 14.221'dir. Adalar ilçesinin merkezi Büyükada olup, ilçe 5 mahalleden oluşmaktadır; Büyükada'daki Maden ve Nizam mahalleleri, Kınalıada mahallesi, Burgazada mahallesi, Heybeliada mahallesi.

Bölge, özellikle yaz mevsiminde yoğun bir iç turizm hareketine sahne olmakta bu nedenle de ilçe nüfusu yaz mevsiminde önemli artış göstermektedir. Nüfus yaz mevsiminde, kış mevsimine göre 10 katına yakın artmakta, hafta sonlarındaki artış bunu da geçmektedir. Buradaki evler, daha çok yazlık olarak kullanılmaktadır. Yerleşik nüfusun bir bölümü İstanbul'da çalışmakta ve vapurla günübirliğine kente gidip gelmektedir.

1990, 1997 ve 2000 Genel Nüfus Sayımlarına göre Adalar'daki nüfus, tabloda gösterilmiştir.

MAHALLE ADI	1997	2000	2008	2009	2010
Büyükada (Sedefadası dahil)	6.418	7.335	6.812	6.978	7.127
Heybeliada	5.673	5.529	3.763	3.890	3.921
Burgazada	1.541	1.578	1.203	1.392	1.405
Kınalıada	2.539	3.318	2.294	2.081	1.868
Toplam (Kış)	16.171	17.760	14.072	14.341	14.221

Tablo 1 – Adalar ilçesinin nüfus yapısı

Büyükada

Büyükada köşkleri, kulüpleri ve oturanları ile diğer adalardan biraz farklıdır, Adaların metropolü olarak da adlandırılabilir. Burgaz ile Kınalı ise daha "mütevazi" adalardır. Büyükada'nın dört tepesinden en yüksek olanı adını Aya Yorgi Kilisesi'nden almaktadır, burası günümüzde Yüce Tepe olarak da adlandırılır. Diğer tepenin adı ise üzerindeki Khristos Manastırı'ndan gelmektedir. Aya Yorgi (Agios Georgios Rum Ortodoks Manastırı) Ortodoks mezhebinde Yorgo'ların isim günü olarak anılan 23 Nisan ve Azize Ayie Thekla'nın anıldığı 24 Eylül tarihlerinde ziyaretçi akınına uğramaktadır. Rum Ortodokslarının bu kutsal günlerinde her dinden insan buluşup, dua edip, dilekte bulmaktadırlar.

Heybeliada

Heybeliada ikinci büyük adadır. Heybeli'ye 1776'da Rum Ortodoks Patriği Karacas'ın yerleşmesi ile adanın kaderi değişmiştir, Karacas Patrikhaneye küsüp bugünkü Deniz Lisesi'nin yerine bir köşk yaptırmıştı. Köşk metruk halde ve askeri bölgede kaldığı için ancak özel izinle gezilebilmektedir. Sonraları, 1845 yılında Aya Triada Manastırı'nda Ruhban Okulu açılınca ada hızlı bir gelişme gösterdi. Günümüzde Deniz Lisesi ve sanatoryumu ile

bilinmektedir. İkinci büyük ada olan Heybeli'nin en yüksekği 136 metre olan Değirmen Tepesi'nden başka üç büyük tepesi daha bulunmaktadır. Ümit Tepesi'nde Hagia Triada Manastırı'nın yerine sonradan yapılan Ruhban Okulu bulunmaktadır.

Burgazada

Burgazada adaların en küçüğüdür, eni boyu 2 km'dir. Burgazadası, eskiden tümüyle bir Rum köyüdü. Türklerin yerleşmeye başlaması 18. yüzyılın ikinci yarısından itibaren başlamaktadır. Adanın 170 metre yüksekliğinde tek bir tepesi vardır, eski adıyla Hristos, yeni adıyla Bayrak Tepesi'ne çıkıp çevrenin doyulmaz manzarası izlenir. Tepede Hristos Manastırı'nın kalıntıları vardır.

Kınalıada

Kınalıada'ya ise ilk yerleşenler Ermeniler'di. Daha sonra Rumlar, ondan sonra da Türkler yerleştiler. Adanın başlıca dini yapıları Kirkor Lusaroviç Ermeni Kilisesi, Panagia ve Khristos Manastırları olarak sıralanabilir.

Diğer adalar

Sedef Adası tarihte sürgün yerlerinin başında geliyordu. Kaşıkadası'na ve Yassıada'ya ulaşım yoktur, Yassıada 27 Mayıs askeri darbesinde DP ileri gelenlerinin hapsedilip yargılandığı ada olarak bilinmektedir.

ADALAR'IN SİYASİ YAPISI

İstanbul 1. seçim bölgesinde bulunan Adalar ilçesinde son beş seçimin sonuçları aşağıdaki tabloda sunulmuştur. Seçim sonuçlarına göre Türkiye ortalamasının aksine AKP girdiği hiçbir seçimde birinci parti olamamıştır. Son üç seçimde CHP birinci parti olmuş ve daha önceki dönemde bariz olan ANAP üstünlüğü AKP'ye devredilmemiştir.

Seçim Dönemi	Geçerli oy	AKP	CHP	MHP	ANAP	Bağımsız
2011 MV seçimleri	9.092	2.921	4.352*	898	-	379 (Sebahat Tuncel)
2009 Yerel Yönetimler	8.548	3.714	3.930*	249	-	-
2007 MV seçimleri	10.518	2.520	4.427*	1.234	-	862 (Ufuk Uras)
2004 Yerel Yönetimler	9.941	2.061	2.159	464	4.587*	-
2002 MV seçimleri	9.170	1.462	3.321*	439	1.946	254 (DEHAP)

Tablo 2 – Adalar ilçesinde seçim sonuçları

* Birinci Parti

I. ADALAR İÇİN ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. SAĞLIK

Sağlığın tüm toplumun ulaşımına açık temel bir insan hakkı olduğu göz önünde tutulursa bu hizmetin kamu tarafından sunulması gerektiği bilinmektedir. Adaların coğrafi konumu ve mevsimlere göre değişen nüfus yoğunluğu nedeniyle temel sağlık hizmetlerinin her bir adada ayrı ayrı örgütlenmesi ve özellikle de yaz mevsiminde hizmet sunma olanaklarının nüfusa göre artırılması zorunludur. İleri sağlık hizmetleri ile acil sağlık hizmetlerinin adalarda hizmet veren acil ambulans sistemi ile koordineli çalışan ambulans tekneler aracılığı ile ana karadaki tam teşekküllü hastanelerden sağlanması da en verimli yöntem olarak gözükmektedir. Bunların yanı sıra Heybeliada'da boşaltılan göğüs hastalıkları hastanesinin yine başka bir özel dal hastanesine dönüştürülmesi hem adalardaki ekonomik hayatın ve istihdamın güçlenmesi, hem de bu hastanenin olanaklarından kısmen de olsa ada halkının yararlanabilme olanağı nedeniyle önemsenmektedir. Sıralanan önerilerde acil müdahaleler için önlemlerin alınmasının yanı sıra sağlık hizmetlerine sürekli erişim ve sektörün güçlendirilmesi ön plana çıkmaktadır.

a- Acil Servis Hizmetleri ve Sağlık Hizmetine Sürekli Erişim

- Gelişmiş hastaneleri, 24 saat hizmet veren sağlık ocakları...
(*"10 Yıl Sonra Nasıl Bir Ada İstiyoruz?"*, Adalar Vakfı, Temmuz 2003)
- Adalar'daki sağlık ocakları yeniden yapılanmalı iyileştirilmeli, acil müdahale üniteleri ve sağlık personeliyle takviye edilmelidir.
- Büyükada'da başlayan 112 ambulans servisi niteliği geliştirilerek bütün adalara yaygınlaştırılmalı, en az iki adet tam teşekküllü ve sağlık personelinin olduğu deniz ambulansı 112 sistemine bağlanmalıdır.
- Heybeliada'da boşaltılan Hastane'nin tam teşekküllü bir sağlık merkezine dönüşmesi sağlanmalıdır.
(*Demokratik Adalar Girişimi Bildirgesi*, 2009)
- Heybeliada sanatoryum binası önümüzdeki altı ay içinde tam teşekküllü bir hastane ve sağlık konsepti olarak model oluşturulmalı ve kullanıma tahsis edilmelidir.
- Büyükada'daki hastane yeniden yapılandırılmalı, uzman doktor bulundurulmalıdır.
- Acil servise yeni bir sistem getirilmeli, iki adet tekne alınmalı, acil servis hizmetine uygun donanım sağlanmalıdır.
- Dört adaya pazar günleri tam teşekküllü ambulans hizmeti verilmelidir.
- Denizde Can Kurtarma Müdürlüğü'nün Adalar'a da hizmet vermesi sağlanmalıdır.
(*"Adalar İçin Öncelikli Beklentilerimiz"* Ortak Akıl Arayış Toplantısı, Ağustos 2009)
- Adalı sivil toplumun kuracağı bir hastane yapılmalıdır.
- Helikopterle hastaların anakaraya sevk edilmesi sağlanmalıdır.
- Uluslararası sağlık kuruluşları ile işbirliği ile 12 ay çalışan bir hastane kurulmalıdır.
- Özel sektörün yüzen hastane kurması için ortam hazırlanmalı, çalışılmalıdır.
(*1.Stratejik Plan Geliştirme Toplantısı*, Adalar Belediyesi, Ocak 2010)

b- Sağlık Sektörünün Güçlendirilmesi

- Kültür, sağlık, eğitim ve turizm alanında yatırımlar için özendirici programlar yapılmalı, Adalar uluslararası arenada tanıtılmalıdır.
- Sağlık Turizmi: Adalar’da kamu desteği ile yapılacak sağlık turizmine yönelik tesisler yerli ve yabancı çok sayıda yüksek gelir düzeyinden turisti Adalar’a çekecektir.
(*Demokratik Adalar Girişimi Bildirgesi, 2009*)
- Sağlık konsepti ile birlikte, uluslararası finans desteği ile özel bir tıp fakültesine dönüştürülmelidir. (Kışın öğrenciler adaya canlılık katar, boş evler değerlendirilir, esnafa katkı sağlar.)
(*“Adalar İçin Öncelikli Beklentilerimiz” Ortak Akil Arayış Toplantısı, Ağustos 2009*)
- Adalar hekim envanteri çıkarılmalı, Adalı hekimler toplantısı düzenli yapılmalıdır.
(*1.Stratejik Plan Geliştirme Toplantısı, Adalar Belediyesi, Ocak 2010*)

2.ULAŞIM

Adalardaki gündelik yaşam, örnek Avrupa kentlerinde ekolojik nedenlerle teşvik edilen bisikletli yaşama, geleneksel olarak çoktan uyum göstermiştir. Mevcut nüfus yapısı ve yerleşim biçimiyle bisiklet ve yürüyüş ada içi ulaşımda yeterli gözükmemektedir. Sayısı sınırlandırılmış, her bakımdan iyileştirilmiş faytonların hem ulaşımda hem de turistik olarak vazgeçilmez olduğunu da belirtmek gerekir.

Kamuya ait motorlu araçların bile ada halkı tarafından istenmediği, en azından akülü araçlara dönüştürülmesi gerektiği savunulmaktadır. Adalardaki ulaşım alanındaki en büyük tehlike akülü de olsa motorlu araçların kullanımındaki artıştır. Akülü ya da aküsüz her türlü motorlu taşıta karşı geleneksel bisikletli yaşamın savunulması ve desteklenmesi konuya ilişkin önemli hedeflerden biri olmalıdır.

Özellikle yaz aylarında artan gününbirlik kitle turizminin etkisiyle mevcut ulaşım araçlarının hem kendi içlerinde, hem de birbirleri ile uyumlarında sorunlar olmakta, hayli ciddi trafik kazaları yaşanmaktadır. Adalar arası ulaşım ile anakaraya ulaşım sorununun azaltılması için ulaşımın kamu tarafından sunulması gerekli olan, temel bir hak olduğu vurgusunun daha çok yapılması gerekmektedir.

Motorlu taşıtların kullanılmaması ve deniz ulaşımına bağımlılığı Adalardaki ulaşım sorunlarını diğer yerlerden farklılaştırmakta ve kendine özgü çözümlerin geliştirilmesini gerektirmektedir. Adalar arası ve ada içi ulaşım olarak iki başlık altında sınıflandırabileceğimiz önerilerle ilgili pek çok örnek çalışmanın yapıldığını ve yaygınlaştırılabileceğini görüyoruz.

a- Ada İçi Ulaşım

- Modern, tertemiz fayton alanları ve bakımlı, şık faytonları, kibar arabacıları...
- Maltepe, vb iskelelerden küçük vapurlarla 10-15 dakikada gelebildiğimiz...
- Deniz otobüslerinin yıl boyu çalıştığı...

(*“10 Yıl Sonra Nasıl Bir Ada İstiyoruz?”, Adalar Vakfı, Temmuz 2003*)

- Kamuya ait bulunması zorunlu taşıtların da akülü olması zorunluluğu getirilmelidir. Yine motosiklet yerine akülü veya normal bisiklet kullanılması tercih edilmelidir.
- Fayton ve faytonculuğun iyileştirilmesi önemlidir. Sürücü ve bakıcı eğitimi ve denetimi artırılmalı. Standartlara uymayan faytonlara izin verilmemeli. Fayton sayısı her ada için sınırlandırılmalı ve artırılmasına hiç bir biçimde izin verilmemelidir.
- Giderek sayısı artan bireysel akülü araç kullanımı tehlike yaratıyor. Kullanımı belirli kural ve denetime bağlanmalıdır.
- Özel ve kamuya ait motorlu araçların kullanımı ile ilgili denetim getirilmelidir.

(Demokratik Adalar Girişimi Bildirgesi, 2009)

- Elektrikli toplu taşıma sistemi yapılandırılmalıdır.
- Ada içi gezintiler daha çok akülü araç veya vagon sistemi ile yapılmalı, fayton sayısı azaltılmalıdır.
- Ada kaldırımları güzelleştirilmelidir.
- Bisiklet anarşisine son verilmelidir.
- Faytonların ıslahı ve faytoncuların eğitilmesi ve geliştirilmesi için program yapılmalıdır.

(“Adalar İçin Öncelikli Beklentilerimiz” Ortak Akıl Arayış Toplantısı, Ağustos 2009)

- Elektrikli veya doğalgazlı, katar şeklinde iskele-Yörük Ali arası ring seferi konulmalıdır.
- Adalarda nüfusun arttırılması ve ekonominin canlanması için hava hattı (teleferik) kurulmalıdır.
- Adanın çevre sağlığına, turizmine katkı sağlayacak bisikletli yaşamın teşvik edilmesi, Avrupa standartlarında, AB projesinin pilot çalışmasının adada yapılması, altyapının buna göre iyileştirilmesi, Avrupa bisiklet ağına dahil olması ile yurtdışından bisikletçilerin adaya çekilmesi sağlanmalıdır.

(1.Stratejik Plan Geliştirme Toplantısı, Adalar Belediyesi, Ocak 2010)

b- Ada Dışı Ulaşım

- Pazartesi sabahları ve Cuma akşamları ek vapur seferleri konulmalıdır.
- Ada vapur seferleri arttırılmalı, kış döneminde sabah ve akşam olmak üzere Deniz Otobüsü seferleri ile takviye edilmelidir.
- Ada vapur ücretleri Adalar’da oturan ve çalışanlar için daha ucuz olmalıdır.
- Vapur ulaşımı öğrencilere ücretsiz olmalıdır
- Kamu kurumları, bankalar/bankamatikler, adliye ve kaymakamlık en büyük ada olan Büyükada’da olduğu için, buralarda işi olanlara adalar arası yolculuk zorunlu oluyor. Pek çok zaman Fatura’dan fazla yol parası ödemek gerekiyor. Nihai çözüm, İDO’nun adalar arası geçişi Adalar’da oturan ve çalışanlara gün ve saat sınırlaması olmaksızın ücretsiz yapmasıdır. Bu durum, Adalar arasında gidiş gelişini kolaylaştıracak, tüm adaların turizmini ve ekonomik canlılığını da arttıracaktır.

(Demokratik Adalar Girişimi Bildirgesi, 2009)

- Adalar arasında ulaşım ücretli olmamalıdır.
- Adaya gelen vapur ücreti arttırılarak belediyeye kaynak olarak aktarılmalıdır.
- Vapur ücretine eklenecek küçük bir ücret alınabilmesi için yasal düzenleme yapılmalıdır.
- Adalarda deniz yaşamı desteklenmelidir.
- Adada yaşayanlara ve gelenlere farklı bir ada kartı verilmelidir. (Belli avantajları olan dijital ada kartı gibi...)
- Ada içinde denizden ulaşım için yeni olanaklar aranmalıdır. Nizam ve Maden'e iskele yapılmalıdır.
- 100- 200 yatın bağlanabileceği mini bir liman yapılmalı, varolan limanlar onarılmalı, yenilenmeli ve geliştirilmelidir.
- Lodosu dayanıklı ulaşım için kaynak ayrılmalıdır.
- Kışın ada için ulaşım zamanlama açısından koordineli düzenlenmelidir.
- Büyük gemiler ile seyahat eden turistlerin, ada turu organizasyonu yapılmalı, teknelerle alınarak adalarda ağırlanmalıdır.
- Adalara son vapurla alkollü insanların gelmesi engellenmelidir.
(*"Adalar İçin Öncelikli Beklentilerimiz" Ortak Akil Arayış Toplantısı, Ağustos 2009*)
- Çam limanı yat limanı haline getirilmelidir.
- Yörük Ali denizden de iskeleye bağlanmalıdır.
- Adanın en hızlı ulaşım yöntemi ile anakara ile olan trafiğin arttırılmalıdır.
- Maltepe iskelesinin işlevsel hale getirilmesi ve İBB tarafından mendirek yapılarak deniz araçlarına, acil ulaşımına olanak tanınması sağlanmalıdır.
(*1.Stratejik Plan Geliştirme Toplantısı, Adalar Belediyesi, Ocak 2010*)

3. ÇEVRE

Adalardaki çevre sorunları ile ilgili geliştirilen öneriler, balıkçılık, çöp, enerji, orman ve bitki örtüsü, tarım, hayvan hakları ve kirlilik konularında karşımıza çıkmaktadır. Adalarda çevreyi tehdit eden en temel problem yerleşim alanlarının ranta açılması ve bunun sonucunda nüfus yoğunluğunun kontrolsüz biçimde artması ile ortaya çıkacaktır. Mevcut nüfusun ekolojik istihdam olanakları yani yeşil işler, küçük yatırımlar aracılığı ile yaşam kalitelerinin artırılması adalarda çevrenin korunmasına ilişkin toplumsal desteği geliştirecektir.

- Alternatif, yenilenebilir enerji kaynaklarından yararlanılmalıdır.
- Sürdürülebilir enerji ve yağmur suyunun kullanımı, yeşil kent konsepti adalara uygulanmalıdır.
- Atların sağlığının korunması konusunda önlem alınmalıdır.
- Kınalıadadaki baz istasyonlarının yarattığı radyasyon oranı yüksekliği ile ilgili akademik düzeyde ölçüm ve sempozyum yapılmalıdır.
- Çöpler evden çıkarken ayrıştırılmalı ve adaya geri dönüşümü sağlanmalı, organik atıklar hayvan yiyeceği veya gübre olarak değerlendirilmelidir.
- Adalarda deniz faunası koruma altına alınmalıdır.
- Adalarda balık yasağı özellikle gırgırlara (trol dahil) uygulanmalıdır.
- Adalar gerçek bir akvaryum haline getirilmeli, ada balıkçısı koruma altına alınmalıdır.

- Kaşık adası botanik bahçesi olmalıdır.

(1.Stratejik Plan Geliştirme Toplantısı, Adalar Belediyesi, Ocak 2010)

4. İMAR ve KIYILAR

Adalarda mevcut mimari yapının korunup geliştirilmesi yasaların tek başına yeterli olmadığı görülmektedir. Toplumsal desteği arkasına alabilen bir siyasi iradenin eksikliği her alanda hissedilmektedir. Yasalar uygulanamamakta rant peşinde koşanlara karşı verilen mücadeleler genellikle başarısızlıkla sonuçlanmaktadır. Toplumsal desteği artıracak sivil toplum girişimleri ile konuya ilişkin sorunları çözecek yeni yönetim modellerinin geliştirilip desteklenmesi gereklidir.

- Çağdaş, bakımlı iskeleleri...
- Güzel, bakımlı ve düzenli yapılarıyla çağdaş alışveriş merkezi ve pazar yeri...
- Çiçeksiz balkon, boyasız duvarı kalmamış evleri...
- Hastalısız ormanları, bakımlı yürüyüş parkurları...
- İstanbul'un en güzel mini marinalarının bulunduğu...

(“10 Yıl Sonra Nasıl Bir Ada İstiyoruz?”, Adalar Vakfı, Temmuz 2003)

- Büyükşehirden onay bekleyen 1/1000 ölçekli koruma planı “Kültürel miras korumacılığı ve tarihi alan yönetimi bilimsel ilkeleri mevzuatı” çerçevesinde Adalıların katılımıyla hızla revize edilmeli ve derhal onaylanarak tüm Adalıların erişebileceği bir şekilde yayınlanmalıdır.
- Tescilli bütün yapıların röleve ve restitüsyon projeleri derhal tamamlanmalı, bunun için yapı sahiplerine gerekirse kredi desteği sağlanmalıdır.
- Yapı denetimi uzman görevliler eliyle yapılmalı, tarihi değerler korunmalı ve yolsuzlukların önüne geçilmelidir.
- Adalar'ın güzel peyzajına kara bir leke gibi sürülmüş kaçak yapılar hemen kaldırılmalıdır.
- Terk edilmiş, terk edilmek durumunda kalınmış tarihi yapıların korunması ve restorasyonu (yenileme) için çözümler üretilebilir.
- Azınlık Vakıfları'na ait boşaltılan Heybeliada Hastanesi, Yetimhane ve daha birçok yapı atıl durumdadır. Büyükada Yetimhane binası başta olmak üzere mülkiyeti tartışmalı tarihi yapıların sorunlarının hakkaniyetle çözümü için adım atılmalı, yıllardır dokunulamayan bu yapıların sahibi vakıflar ya da çeşitli işbirlikleri ile Adalar kültür mirasına uygun olarak değerlendirilmesi sağlanmalıdır.
- Heybeliada Ruhban Okulu'nun açılması için Adalar'dan güçlü bir destek ve baskı oluşturulmalıdır.
- Heybeliada Rum İlkokulu'nun İlm-î Musiki Derneği öncülüğünde AB fonları ile Heybeliada Ses Merkezi'ne dönüştürülmesi için başlatılan proje iyi bir örnek olarak yaygınlaştırılmalıdır.
- Belediye bünyesinde basit onarım işlerinde ev sahiplerine yardımcı olacak, ahşap işçiliği ve restorasyon konusunda uzmanlaşmış bir birim oluşturulmalı, Ahşap Birliği gibi sivil toplum kuruluşları, odalar ve üniversitelerle de işbirliği yapılarak, yapı sahiplerine profesyonel destek vermelidir.
- Adalar çevresinde trol ve gırgırla avlanmaya karşı önlem alınmalı, yasak alanlar genişletilmeli ve denetim artırılmalıdır.

- Ada koylarında balık çiftliklerine ya da dalyanlarına izin verilmemelidir.
- Adalar'ın orman alanlarının korunması için işbirliği yapılmalıdır.
- Özel olarak ayrılıp düzenlenmiş ve gerekli önlemlerin alınmış olduğu alanlar dışında tüm ormanın piknik alanı olarak kullanılması önlenmelidir.
- Başta Büyükada ormanı olmak üzere, tüm Adalar'da orman içi tur yolları ve patikaların uygun bölümlerine su sistemi taşınmalı, her su sisteminin yanına hortum kutuları konulmalıdır.

(Demokratik Adalar Girişimi Bildirgesi, 2009)

- Engelliler için altyapı yenilenmeli, kent mimarisi buna göre yeniden düzenlenmelidir.
- Faytonlar ve ahırlar ıslah edilmelidir.
- Sahil boyunca yer alan ön görünümü bozan restoranlar daha sempatik ve medeni hale getirilmelidir.
- Altyapı ile ilgili belediye çizgisinde kalınmalıdır.
- AB fonlarından yararlanarak altyapı iyileştirilmelidir.
- Atıl sahil kesimi denize girilmesi için belediye plaj, sosyal tesis olarak değerlendirilmeli, Kınalıada'daki hafta sonu yoğunluğu azaltılmalıdır.
- Kısa vadede önümüzdeki yazı adalarımızın genel tuvaletleri temiz ve bakımlı hale getirilmelidir.
- Kısa vadede önümüzdeki yazı soyunma kabinleri temiz ve bakımlı olmalıdır.
- Her adada bir "örnek sokak" yapılmalıdır.
- Adanın silüetine uygun yatırım yapılmalıdır.
- Mevcut korunmalı, insan ve çevre dokusunun özgün ve insancıl yapısı korunarak, yaşama ve doğaya saygılı sevecen bir yaşam kültürünün modellenmesine uygun bir yapılanma ve gelişme modeli olgunlaştırılmalıdır.
- Adalar'da bilinçli ve estetik kaygıları olan bir çevre ve şehircilik anlayışı ile tüm levhalar, çarşı ve meydanlardaki tabelalar ve tenteler düzenlenmelidir.
- Sit alanı statüsünde olan Adalar için özel bir hukuki düzenlemenin acil olarak yapılması gereklidir.

(1.Stratejik Plan Geliştirme Toplantısı, Adalar Belediyesi, Ocak 2010)

- Kamu elinde atıl durumdaki mülkler ve alanlar, söz konusu yatırımlarda değerlendirilmek üzere Adalar Belediyesi'ne tahsis edilmelidir. Böylelikle hızlı yol alınabilecek, yetki karmaşası ortadan kaldırılacak ve daha da önemlisi koruma-kullanma dengesi gözetilmiş, etkin kaynak ve katma değer yaratma kapasitesi olan sürdürülebilir projeler hızla yaşama geçebilecektir.
- Kültürel çeşitliliğin korunması geliştirilmesi için sağlıksız yapılaşmaya, kuralsız ticari yaşama, mülkiyet haklarının ihlallerine son verilmelidir.

("Adalar İçin Öncelikli Beklentilerimiz" Ortak Akil Arayış Toplantısı, Ağustos 2009)

5. EĞİTİM ve İSTİHDAM

Yapılan çalışmalarda Adalar'da eğitim hem kendi başına bir sorun olarak ele alınmakta, hem de istihdamı artırıcı bir araç olarak görülmektedir. Getirilen öneriler ekonomik kalkınma odaklı olmakla birlikte seçilen alanların turizm, kültür-sanat, eğitim, sağlık oluşu en azından

çevre koruma anlamında uzlaşılabilir olduğunu gösteriyor. İstihdamı artıracak yatırımların çevre ile uyumlu olması halinde toplumsal destek sağlayacağı anlaşılmaktadır.

- Yüksek öğretim kurumlarında yüzlerce öğrencinin eğitim gördüğü...
(*"10 Yıl Sonra Nasıl Bir Ada İstiyoruz?"*, Adalar Vakfı, Temmuz 2003)
- Bizler Adalar'ın ekonomik gelişmesinin Turizm, Kültür-Sanat Eğitimi, Sağlık sektörlerinde öngörülebileceğini düşünüyoruz.
- Adalar resim, müzik, heykel gibi sanat dalları; denizcilik ve su ürünleri ile Adalar'a özel yenileme gibi alanlarda kamu veya özel eğitim kurumlarını teşvik edici olanaklar sağlanmalıdır.
- Çeşitli devlet kurumlarının ve doğrudan Hazine'nin elindeki boş binalar kültür-egitim amaçlı yatırımlar için değerlendirilebilir.
- Her adada anasınıfını da içeren ilköğretim okulları olmalıdır.
- Vakıf ve Devlet Üniversiteleri'nin eliyle bu tür yapılar güzel sanatlar, turizm-otelcilik-gastronomi, sivil denizcilik, su ürünleri, restorasyon (yenileme) mimarisi gibi fakülte, yüksek okul ve meslek okulu gibi eğitim alanlarında yatırıma yönlendirilebilir.

(*Demokratik Adalar Girişimi Bildirgesi*, 2009)

- Kaynak yaratacak projelere öncelik verilmelidir.
- Kadın istihdamına yönelik, kadın kooperatifleri kurulmalı ve Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı ile belediyenin işbirliği artırılmalıdır.
- Meslek örgütlerinin adalarda şubeleri açılmalıdır.
- Özellikle kışın adalardaki işsiz gençlerin açık hava müzesi olan adada turistik rehberlik çalışması yapması sağlanmalıdır.
- Uluslararası ve yerel anlamda yaz okulu ve kampı açılmalıdır.
- Göçü engellemek için eğitim kurumlarının kalitesi arttırılmalı ve desteklenmelidir.

(*1.Stratejik Plan Geliştirme Toplantısı*, Adalar Belediyesi, Ocak 2010)

6. SOSYAL YAŞAM

Daha çok kültür sanat ortamının spor yapma olanaklarının geliştirilmesine ilişkin vurgu yapılan önerilerde Adalar'ın etnik kimlikler anlamıyla zenginliğine de dikkat çekiliyor. Etnik kimlikler anlamındaki benzersiz zenginliğin geliştirilmesinin ve sosyal yaşamın bu zeminde oluşturulmasının ne kadar önemli olduğu ortadadır, Adalar'daki mevcut sosyal yaşamın temel belirleyicilerinden bir diğerinin de bisikletli yaşam olduğunu anımsarken, sokak hayvanları ile bahçeler ve ormanlardan oluşan yeşil alanların da gündelik yaşamdaki önemini unutmamak gerekir.

- "Adalılık bilinci" oluşmuş, çağdaş ve aydın...
- Yalnızca yazlık olarak kullanılan değil, sürekli yaşanan...
- Aydınların, sanat, kültür ve bilim insanların yıl boyu yerleştiği...
- Uluslararası Adalar Sanat Festivali...
- Kültür olayları, kongre ve sempozyumların yapıldığı bir Kültür ve Kongre Merkezi...
- Sokak sergileri, hediyelik eşya fuarları...

- Mini hafta sonu şenlikleri...
- Her akşam günbatımı konserlerinin verildiği...
- Hafif doğa sporları yarışlarının yapıldığı...
- Regattaların düzenlendiği...
- Medyanın Ada haberleri vermek için birbirini atlattığı...
- Kablolu yayınları, kendi özel medyası olan...

(“10 Yıl Sonra Nasıl Bir Ada İstiyoruz?”, Adalar Vakfı, Temmuz 2003)

- Su sporları kulüpleri küçük konaklama üniteleri, kapalı havuzları, kışın da açık tutulacak desteklerle hem sporculara hem de Adalılara hizmet verebilir hale getirilebilir. Bu tesisler marinalar ile entegre edilebilir.
- Adalar farklı etnik kimlikte, farklı inançta insanların birlikte yaşama kültürlerini korumak için her türlü kışkırtmaya, saygısızlığa karşı hassas olmalıdır.
- Bu konuda kamu kuruluşlarına da görev düşmektedir. Değişik inançların ibadethanelerinin ve çevresinin korunması, iyi koşullarda tutulması konusunda aynı hassasiyet gösterilmelidir.

(Demokratik Adalar Girişimi Bildirgesi, 2009)

- Yaşlı, emekli, kimsesiz Ada'lılara her adada bir huzurevi yapılmalıdır.
- Engelliler için tuvalet yapılmalıdır.
- Umumi tuvaletler daha temiz ve kullanılabilir bir hale getirilmelidir.
- Atlı spor kulübünün yapılandırılması için çalışılmalı ve Adalar için çok yönlü fayda çarpan etkisi dikkate alınmalıdır.
- Kişisel husumetlerimizi bırakalım.
- Sivil toplum kuruluşlarının üzerinden AB fonlarından yararlanalım.
- Uluslararası spor yarışmalarına ev sahipliği yapılmalıdır.
- Gençleri Ada'ya çekmek için onları eğlendirebilecek yerler açılmalı, eğlence sektörü canlandırılmalıdır.
- Ada radyosu kurulmalı, reklamlarından gelir sağlanmalıdır.
- Adalar seyirlik tiyatrosu kurulsun ve bu tiyatro adanın sorunlarını işleyen oyunlar üretsinsin.
- Adalar'ın ortak yaşam ve kültürünü dünyaya biz götürelim.
- Belediyelerin itibarını etkin bir şekilde yönetmek için kurumsal itibar yönetimi çalışması yapalım.
- Ada'da yaşayanların sorunların çözümünde sorumluluk almasını sağlayacak örgütlülüğü geliştirelim.
- Tüm Adalar'da yaşayan ve çalışanların kentlilik bilinci yükseltilmelidir.
- Cem evi yapılması için destek sağlanmalıdır.
- Heybeliada öngörünüm projesi yenilenmeli, spor tesisleri kış aylarında Ada'da ikamet eden kişilere açılmalıdır.

(1.Stratejik Plan Geliştirme Toplantısı, Adalar Belediyesi, Ocak 2010)

7. TURİZM

Turizmin Adalılar'ın en önemli gelir kaynağı olduğu göz önünde bulundurularak, yapılan çalışmalarda bu alanın geliştirilmesi için pek çok öneri sıralanmış. Buna rağmen Adalar'ın yaşadığı birçok sorunun kaynağında da nüfus yoğunluğunu çok artıran turizm etkinlikleri

olduğuna dikkat çekilmiş. Farklı görüşler olmakla birlikte büyük oteller yerine küçük pansiyonların, kitle turizmi yerine kültür sanat zemininde bütün yıla yayılmış Adalar ölçeğine uygun turizm etkinliklerinin desteklenmesi savunulmalıdır.

- Turistlerin ve İstanbul’da yaşayan yerli ve yabancıların gelmek için can attığı...
- Yalnız günübirlik değil, konaklamalı turların örgütlendiği...
- 2,5 değil 25 otel; 1,5 değil 150 pansiyonun güler yüze yıl boyu çalıştığı...
(“10 Yıl Sonra Nasıl Bir Ada İstiyoruz?”, Adalar Vakfı, Temmuz 2003)
- Adalar’da mevcut olan ormanların/piknik alanlarının ve özel işletmedeki plajların çevreyi ve denizi temiz tutacak önlemleri almaları belediye tarafından sağlanmalı ve düzenli olarak denetlenmelidir.
- Adaların çarşı, iskele çevresi ve yerleşim alanlarının plaj niyetine kullanılmasını önlemek için Büyükşehir Belediyesi ile işbirliği yapılarak Adalar’ın yerleşim alanları ve korunması gereken özel alanlar dışında tuvaletleri, duşları, soyunma kabinleri, yiyecek-içecek ihtiyacına cevap veren alanları bulunan, insan onuruna yakışır plajlar yapılmalıdır.
- Vapur, motor ve deniz otobüsü ile gelen günübirlik tatilciler gelirken ödedikleri ücretin bir kısmına mahsuben bu plajlara taşınmalı veya ucuz taşıma sağlanmalıdır.
- Günün sonunda bu plajlarda düzenlenmiş alanlarda birikecek atıklar kolaylıkla toplanarak çevrenin kirletilmesi önenebilir.
- Geliş ve dönüşlerde ana iskeleler kullanılacağından bu konukların merkezde bulunan esnafla ticari ilişkileri de sürdürülmüş olacaktır.
- Bu amaçla kamu kurumlarına veya doğrudan hazineye ait binalar ve alanlar ekonomik, sosyal, kültürel alanlarda toplum yararına yatırımlar için değerlendirilebilir. (Heybeliada Sanatoryumu, Büyükada Lido vb. gibi)
- Böyle bir merkez kamu kurumlarına veya doğrudan hazineye ait binalar ve alanlar, ekonomik, sosyal, kültürel alanlarda toplum yararına yatırımlar için değerlendirilebilir. Aynı zamanda Adalar’da kültürel-sanatsal etkinlikleri artıracak, Adalar’ın İstanbul’un kültür merkezlerinden biri olmasına katkı sağlayacaktır.
- Bu potansiyel tek tek işletmelerin yapamayacağı yaygın ve etkin tanıtım ve pazarlamanın yapılmasına olanak yaratacaktır.
- Gurme turizmi kongre-konferans turizminin tamamlayıcı bir unsuru olarak ele alınabilir. Dünyada çok yaygın olan, ülkemiz içinde de gördüğü ilgi hızla aratan yeme-içme turizmi için de Adalar avantajlarını kullanabilir.
- Zengin Adalar mutfak kültürünün korunması ve canlanması için Türk, Kürt, Rum, Ermeni, Yahudi, Süryani mutfaklarının tamamının renklerini taşıyan bu mutfağın değişik lezzetlerini yarışmaları, haftalar (Etnik Mutfaklar Haftası... gibi), yayınlar ile desteklenerek uluslararası üne kavuşabilir.
- Adalar’da açılacak gurme eğitim kurumu da meslek ve yaşam boyu eğitim bölümleriyle bu gelişmenin kurumsallaşmasına ve gelişerek kalıcılılaşmasına katkıda bulunur.
- Yirmi yıl öncesine kadar su sporları Adalar’a dinamizm getiriyordu. Adalar’dan çok sayıda milli sporcu yetişiyordu. Su sporları konusunda mevcut gerilemenin durdurulması gerekir.

- Yat turizmi için büyük potansiyelinden yararlanılması için marina yetersizliğinin giderilmesi gerekir.
- Marinalar kısa süreli kalınan küçük işlevsel marinalara dönüştürülerek ve sivil denizcilik okulu ile bu marinalar arasında canlı ve verimli bir bağ kurulabilir.
(*Demokratik Adalar Girişimi Bildirgesi, 2009*)
- Yaz aylarında yüz binleri bulan, diğer aylarda ise hiç eksilmeyen gününbirlik ziyaretçi akımının yarattığı devasa sorunlara çözümler geliştirilmelidir.
- Adalar'ın internet vasıtasıyla dünya çapında tanıtımı yapılmalı ve turizmden gelir elde edilmelidir.
- Safranbolu deneyimini örnek alınmalıdır.
- Adalar'da kısa süreli kalınacak otel veya tesislerle belediyeye gelir sağlanmalıdır.
- Adalar'ın turizmle kalkınması için pansiyonculuk desteklenmelidir.
- Heybeliada değirmeni Akdeniz tipi gerçek değirmen haline getirilmeli, turistik amaçla kullanılmalıdır.
- Paşabahçe vapurunun yenilenmesi ve turistik amaçlı hizmete alınması için birlikte çaba harcanmalıdır.
- Diyojen'in mezarı kültür turizmine açılmalıdır.
- Yere dökülen turunçlar reçel haline getirilerek, Ada tanıtımına katkı sağlayacak şekilde turistik amaçlı satılmalıdır.
- Adalar'ın tanıtımı için yurtdışında yapılan kitap vb. yapılan çalışmalar takip edilmeli ve kullanılmalıdır.
- TURSAB ile işbirliği içinde farklı dillerde Ada'yı ilgi çekici şekilde tanıtan ve turistlerin satın alabileceği bir adalar kitapçığı hazırlayalım.
- Turizm enformasyon büroları tüm adalarda kurulmalıdır.
- Adalar'da özel sektör yatırıma teşvik edilmeli, belediye 4 adada marina yaparak destek vermelidir (gelir paylaşımı yoluyla).
- Turizm Enformasyon Büroları tüm adalarda kurulmalıdır.
(*1.Stratejik Plan Geliştirme Toplantısı, Adalar Belediyesi, Ocak 2010*)
- Adalar'da iç ve dış turizm geliştirilmelidir.
- Büyük gemiler (*cruise'lar*) ile seyahat eden turistlerin, ada turu organizasyonu yapılmalı, teknelerle alınarak adalarda ağırlanmalıdır.
- Adalar'a ait flora (mimoza ve begonvil gibi) , fauna (at, balık, martı gibi), insan mozaığı ve kaynağı ve tarihsel, coğrafi ve kültürel mirasın öne çıkartılarak Adalar'ın Avrupa Birliği nezdinde tanıtım için kullanılacak bir vitrin donanımına kavuşturulmalıdır.
(*"Adalar İçin Öncelikli Beklentilerimiz" Ortak Akil Arayış Toplantısı, Ağustos 2009*)

8. TARİHİ ve KÜLTÜREL MİRAS

Özellikle etnik yapısının zenginliği ile oluşan kültürel miras Adalar'ın en önemli zenginliği olarak görülmektedir. Uzun bir tarihi geçmişine olan Adalar'ın bu alandaki mirasının ortaya çıkartılıp korunması gerektiği bilinmektedir. Tarihi ve kültürel mirasın sadece yasalarla korunması yerine Ada'luların duyarlılığını artıracak eğitimlerin önemine vurgu yapılmaktadır.

- Hepsi restore ettirilmiş tarihi eserleri...

- Binlerce yıllık tarihinin gözler önüne serildiği müzeleri, son 150 yılda Adalar’da iz bırakan önemli şahsiyetlerin adıyla anılan müze evleri...
(“10 Yıl Sonra Nasıl Bir Ada İstiyoruz?”, Adalar Vakfı, Temmuz 2003)
- Tarihi yapıların yanında onu belirten bilgilendiren yazılar olmalıdır.
- Kùltürlerin geliştirilmesi için kùltürleri koruma ve geliştirme komitesi kurulmalıdır.
- Özgün insan dokusu korunmalı, yaşam kùltürü örnek alınmalıdır.
- Adalar’ın geçmişte olduğu gibi özel ve özgün konumu korunmalıdır.
(“Adalar İçin Öncelikli Beklentilerimiz” Ortak Akil Arayış Toplantısı, Ağustos 2009)
- Tarihi mirasın korunması için resmi ve sivil bütün kurum ve kuruluşlar üzerlerine düşen sorumluluğu eksiksiz ve tavizsiz yerine getirmelidir.
- Adalar halkı kùltürel ve tarihi mirasın korunması için eğitilmeli ve yakın takipçisi olmalı, gerektiğinde baskı gücü olarak ortaya çıkmalıdır.
- Adalar’ın kùltürel ve tarihi mirasını koruma sorumluluğunu sadece Adalı olmayanlara bırakmamalıyız.
- Kamu kurum ve kuruluşları Adalar’ın tarihi-kùltürel dokusunu korumak yerine kötü örnek oluyorlar. Ruhsatsız ve irkin Belediye binası, Deniz Lisesi ana binaları ve lojmanları, Milli Eğitim’e bağlı okul yapıları ne yazık ki Adalar’a yakışmayan yapıların başında geliyorlar.
- Hemen, bugünden var olanı, elde kalanı nasıl koruyabileceğimize bakmalıyız ve harekete geçmeliyiz.
(Demokratik Adalar Girişimi Bildirgesi, 2009)
- Adalardaki 65 yaş üstü Ada’lıların sözlü tarih yöntemi ile belgeselinin çekilmeli ve kayıt altına alınmalı, yayınlanarak tanıtıma destek olmalıdır.
(1.Stratejik Plan Geliştirme Toplantısı, Adalar Belediyesi, Ocak 2010)

9. AFET ve ACİL DURUM

Yangın, deprem ve deniz kazaları olarak sınıflanabilecek bu alt başlık için de itfaiye ile orman yangınlarına dönük yetkili kamu birimlerinin personel ve ekipman eksikliklerinin giderilmesi temel öneri olarak sunulmuş. Tüm diğer afetler ve acil durumların yanı sıra depreme ilişkin çalışacak mahalle gönüllülerinin önemine vurgu yapılmış. Yine depreme ilişkin olarak binaların depreme dayanıklılığının ölçülmesi ve güçlendirilmesi için ilgili kamu kuruluşlarıyla işbirliği önerilmiş. İBB tarafından kurulan denizlerde can kurtarma ve müdahale biriminin Adalar’da da etkin olması deniz kazalarına ilişkin yerel tedbirlere ilave bir olanak olarak tarif edilmiş.

- İtfaiye sisteminin geliştirilmesinin yanı sıra, MAG türü sivil gruplara orman yangınına müdahale eğitimi verilmelidir.
- Adalar Kent Konseyi ve Belediyesi, Mahalle Afet Gönüllülerinin örgütlenmesini teşvik etmeli ve desteklemelidir.
- Adalar’daki itfaiye teşkilatının araç ve personel olarak yetersizliği giderilmelidir.
- Kurtarma ve acil müdahale faaliyetini sadece kendi imkânlarımızla yürütebileceğimiz yapılanma güçlendirilmelidir.

(Demokratik Adalar Girişimi Bildirgesi, 2009)

- Depremle ilgili bilgilendirme çalışmaları uzmanlar aracılığıyla artırılmalıdır.
- Binalar depreme karşı güçlendirilmelidir.
- Deprem sonrasında restorasyon için bütün adalardaki önemli binaların röleveleri çıkarılmalıdır.
- Kınalıada'da ilk yardım merkezleri STK'ların maddi desteği ve belediyenin liderliğinde kurulmalıdır.
- İBB'nin geçen sene kurduğu denizlerde can kurtarma ve müdahale birimine müracaat edilerek, Adalar'da boğulma vakalarına engel olunmalı ve birimin Adalar'da da görev yapması sağlanmalıdır.

(1.Stratejik Plan Geliştirme Toplantısı, Adalar Belediyesi, Ocak 2010)

10. YEREL YÖNETİM ve YÖNETİŞİM

Her dört çalışmada da yerel yönetim ve halkın katılımı ile ilgili değerli önerilerde bulunulmuştur. Bu önerilerin genel olarak belediyenin güçlendirilmesi ve katılım mekanizmalarının geliştirilmesine yoğunlaştığını görmekteyiz. Orman Bakanlığı, İBB ve Adalar Belediyesi arasında yaşanan yetki ve yönetim karmaşası nedeniyle ciddi sorunlar yaşanan ilçede, çalışmalarına katıldığımız Yönetim planının bu karmaşanın çözümüne de katkı sağlaması gerektiğini unutmamak gerekir.

Güçlü bir yönetim yerine Ada halkının doğrudan demokrasi uygulamalarıyla aktif olarak katıldığı ve gücünü de bundan alan bir yerel yönetim anlayışının sorunların çözümünde kritik önemde olduğu fikrinin geliştirilmesi gerekmektedir. Yerel, sürdürülebilir istihdam önerilerinin Adalar'daki maddi kaynak sorununun çözümünde ciddi bir alternatif olacağı anlaşılmaktadır.

- Adalarımızın gelişmesine önderlik yapan, kuralsızlıklara ve çirkinliklere son veren güçlü bir yönetim...
- Parasal sorunları çözülmüş, uzman ve ileri görüşlü bir belediye örgütü...
- Büyük sponsorların katkıda bulunmak için yarış ettiği...
- Devletimizin ve Büyükşehir Belediyesinin büyük olanaklar sunduğu...
- Uluslararası kredi ve yardım fonlarından alabildiğine yararlandığımız...

(“10 Yıl Sonra Nasıl Bir Ada İstiyoruz?”, Adalar Vakfı, Temmuz 2003)

- Adalar, temsili demokrasinin azaltılıp katılımcı demokrasinin artırılması için nüfus, yerleşim ve diğer konularda çok elverişli şartlara sahiptir.
- Kent Konseyi düzenli çalıştırılmalı ve çalışmaları kamuya açık olmalı, alınan kararlar ve yapılan çalışmalar hakkında Adalılar bilgilendirilmelidir.
- Belediye encümeni ve meclisi toplantıları ve gündemi önceden, toplantı görüşmeleri ve alınan kararlar hemen sonra bir bültenle (en azından e-bülten'le) Adalılara duyurulmalıdır. Böylece Adalılar'n önerileri ve eleştirileri ile katkısı sağlanmalı, belediye çalışmaları şeffaf hale gelmeli, denetime açık olmalıdır.
- Ada iskelelerinin önünde Belediye, Kent Konseyi ve Muhtarlıkların faaliyetlerini duyuran, ayrıca bunlara ilişkin Adalıların değerlendirme ve eleştirilerinin yer alacağı “Şeffaf Bilgi Panoları” yapılmalıdır.
- İmar durumu ve imar durumunda yapılacak değişiklikler hakkında zamanında bilgi verilmelidir.

- Adalar’ın bütünü ve geleceğini ilgilendiren konularda uzmanlar ve halk temsilcilerinden oluşacak geniş bir danışma kurulu devreye sokulmalıdır ve bu çalışmalar hakkında Adalılar zamanında bilgilendirilmelidir.
- Adalı uzmanlar ve uzmanlık alanları belirlenerek Belediye ve Kaymakamlık ile bağlı dairelerin çalışmalarında görüş ve önerilerinden yararlanılmalıdır.
- Adaların bütünü ve geleceğini ilgilendiren konularda uzmanlar ve halk temsilcilerinden oluşacak geniş bir danışma kurulu devreye sokulmalıdır ve bu çalışmalar hakkında Adalılar zamanında bilgilendirilmelidir.
- Gençleri ilgilendiren konularda gençlerden, kadınları ilgilendiren konularda kadınlardan vb. görüş alınmalıdır.

(Demokratik Adalar Girişimi Bildirgesi, 2009)

- Türkiye Adaları için özel ve güçlendirilmiş bir yerel yönetim yasası çıkarılmalıdır. Belediye Gelirleri Kanunu’na, Adalar için özel bir düzenleme konulmalıdır.
- Türkiye Adaları için yapılacak yasal düzenlemelerle, ulaşım ve altyapı hizmetlerinden elde edilen gelirlerden belediyeye pay aktarılmalıdır.
- Adalar Belediyesi’ne katkı anlamında adaya girişlerde özel bir bilet olmalıdır.
- Kamu desteğiyle, doğurgan projeler geliştirilmelidir.
- Kültür, sağlık, eğitim ve turizm alanında yatırımlar için özendirici programlar yapılmalıdır.
- Yetki ve sorumluluklar yeniden tanımlanmalı, yerel yönetim karar merkezi desteklenmelidir.
- Kısa ve uzun dönemli stratejik plan yapılmalı, İstanbul Adalarının gelişim perspektifi uluslararası standartlar ve denenmiş modeller örnek alınarak uzun dönemli düşünülmeli, dönemsel yaklaşımlarla zedelenmesine izin verilmemelidir.
- Yönetim modeli ile gelişim perspektifi uyumlu hale getirilmelidir.
- Adalar için Kalkınma Ajansı veya benzeri bir organizasyon devlet, yerel yönetim, STK’lar ve özel sektör katılımı ile en kısa zamanda yapılandırılmalıdır.
- Türkiye ve İstanbul’a vitrin oluşturacak Adalar için özel AB fonları açılmalıdır ve bu konuda STK’lar desteklenmelidir.
- Ada’ya gelen vapur ücreti artırılarak belediyeye kaynak olarak aktarılmalıdır.
- Bir ara kuruluş veya küçük kalkınma ajansı veya benzeri bir organizasyon kurulmalı, yatırımlar, kreatif endüstriler adaya çekilmelidir (kamu özel teşebbüs güçbirliği ile).
- Yassıada, Sivriada, İmralı, Tavşan adası, Kaşık adası yeni fonksiyonlar verilerek değerlendirilmelidir.
- Adaya yeni kalkınma modeli, yaratıcı endüstriler ve çok disiplinli, uzmanlık gerektiren alanların bilgi birikiminden faydalanılarak yapılandırılmalı, stratejik geliştirme planı hazırlanmalıdır.
- Adaların tüm konularının, özel bir Adalar yasası çıkarılarak, yetki ve yönetim kaosunun ortadan kaldırılması ile çözüleceğine dikkat çekerek; sanatoryum ekseninde sağlık hizmetlerinin en çağdaş şekilde çözüleceği bir model oluşturulmalıdır.
- Tarihi dokuya saygılı olmak koşulu ile uygun yatırım ortamını sağlayacak olan belediyenin finansal olarak güçlendirilmesine yönelik gerekli hukuksal ve kurumsal kolaylıklar merkezi hükümet tarafından sağlanmalıdır.

(“Adalar İçin Öncelikli Beklentilerimiz” Ortak Akil Arayış Toplantısı, Ağustos 2009)

- Alanları öncelik sırasına alalım, belediye gelirlerinin arttırılması, tarihi miras, ulaşım-trafik, altyapı hizmetleri ve sağlık öncelikli olsun.
- Kendi kaynaklarımızı kendimizin yaratabileceği yaklaşımı geliştirelim.
- Deneyim ve birikimler yerel yönetim karar destek sürecinde katkı sağlamalıdır.
- Kaynak yaratacak projelere öncelik verilmelidir.
- Kardeş belediyeler konusunda yeni olanaklar ve ilişkiler geliştirilmelidir.
- Kent Konseyi ve katılımlı yönetim yaklaşımı benimsemeli, sivil toplum kuruluşları ile işbirliği halinde olunmalıdır.
- Maddi kaynak sağlanması için yerel yönetimlere yetki verilmesi için politika geliştirelim.
- Halkın belediyeye finansal destekte bulunmasını özendirilelim.

(1.Stratejik Plan Geliştirme Toplantısı, Adalar Belediyesi, Ocak 2010)

II. ADALAR YÖNETİM PLANINA DOĞRU

ALAN YÖNETİM PLANI NEDİR, NE İŞE YARAR?

Korhan Gümüş

Endüstrileşme ile gelişen yeni kamu işlevleri 19. yüzyılda mevcut bir kentsel düzeni modern kamu hizmetler ağı ile dönüştürdüler. Modern kamu yönetimi fikri önce kentlerde tarifeli seferler, basınçlı su ve havagazı dağıtımı, çöp toplama, aydınlatma, güvenlik hizmetleri gibi uygulamalarla başladı.

20. yüzyılda bu hizmetlerin büyük bir bölümünün yönetimi merkezi otoriteye geçti. Kamusal hizmetler genellikle mühendislik çalışmaları ile gerçekleştiği için yalnızca kentsel gelişmeye göre bu kuruluşları yöneten bürokratlar ve uzmanlar tarafından planlandılar. Nüfusa göre üretim büyüklüğü, dağıtım şebekelerinin çapı, uzunluğu hesaplandı, yeni yollar, meydanlar açıldı. Doğal olarak bu modelde hizmet götürülen kentlilerin katılımı, kararların farklı kamu yararı kavramları çerçevesinde müzakere edilmesi öngörülüyordu. Keza ileride doğal ve kültürel mirasın korunması da, kamunun kültür etkinlikleri de yalnızca bir yönetim işlevi olarak görüldü.

Ancak katılımcı olmayan ve merkezîyetçi bu yönetim modeli özellikle yakın tarihlerde kentsel hareketliliği düzenleme kabiliyetini kaybetti. Özellikle kültürel ve doğal mirasın korunmasında problemler boy göstermeye başladı. Gelişme ve koruma karşıt işlevler gibi algılandı. Bu nedenle başlangıçta doğal ve kültürel SİT alanlarında entegre bir yönetim deneyimi için çalışmalar başladı. 90'lı yıllardan sonra Alan Yönetim Planı hazırlama ve uygulama çalışmaları artık kültürel ve doğal miras alanlarında bir koşul haline geldi. Dünya Miras Listesi'nde yer alan bölgeler için zorunlu bir koşul olarak uygulanmaya başlandı. Alan Yönetim Planı uygulaması daha sonra yaygınlaşarak bir çok yerleşim alanında, yönetim biriminde sürdürülebilir bir gelişme stratejisi olarak kabul görmeye başladı.

Farklı kamu yararı kavramlarının temsil edildiği karmaşık bir bütün olan kentsel yerleşim alanlarında, hatta kırsal bölgelerde yalnızca fiziki çevreye dair planların yapılmasının yeterli olmadığını kavrayan kamu yönetimleri misyon odaklı, çok işlevli ve çok aktörlü kurumsal mekanizmalar geliştirerek yerel karar mekanizmalarını güçlendirdiler ve katılımcı hale getirdiler. Sivil toplum yalnızca hizmetlerden yararlanan bir taraf değil, hizmetlerin niteliğine, üretimine katılan bir taraf haline geldi.

Çünkü ulaşım, imar, koruma gibi kamu yönetimi işlevleri farklı sorumluluklar ayrı ayrı yönetim birimlerine ait olabiliyor. Ancak günümüzde yönetimin stratejik bir hüviyet kazanması, farklı önceliklerin birbiriyle ilişkili olduğu bir bütün olarak yönetilmesine ve halkın kendi geleceği üzerinde söz sahibi olabilmesine dayanıyor.

Yönetim birimlerinin ayrı olmasının, yönetilen alanın da bölünmesine yol açmaması gerekiyor. Proje çalışmalarının bittikten sonra onaylanmasının veya reddedilmesinin ve ilgili denetim birimlerinin ve kurulların yalnızca izin verici veya engelleyici bir merci olarak görülmesi, farklı öncelikler içeren kararların eşzamanlı olarak proje süreçleriyle

ilişkilendirilememesi önemli sorunlar olarak ortaya çıkıyor. Ayrıca yönetim politikaları yalnızca yasaklama, izin verme ile değil, teşviklerle, finansal araçlarla da geliştiriliyor.

Türkiye'de de 2004 yılında 2863 Sayılı Koruma Yasası'nda 5226 Sayılı Yasa ile değişiklik yapılarak SİT Alanları için Alan Yönetimi kavramı ve Alan Yönetimi Planı hazırlama koşulu getirildi. 2005 yılında da ilgili yönetmelik hazırlanarak planlama ve uygulama esasları belirlendi. Ancak mevzuatta öngörülen bu değişim önemli bir adım olmakla birlikte, uygulamada bazı tanımsızlıklar da içerdi. Örneğin Alan Yönetimi Başkanı ile SİT Alanı olan bölgenin Belediye Başkanı ve siyasal organları arasında bir yetki paylaşımı, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın, ya da Büyükşehir Belediyelerinin kapasite geliştirici rolü ile doğrudan bu planı kendi yetki alanlarına taşımaları açısından bazı tanımsızlıklar ortaya çıktı. Ayrıca Alan Yönetimi örgütünün bir tüzel kişiliğinin olmaması, STK'ların ve ilgi gruplarının nasıl katılacağına belirlenmemiş olması, halkın katılımı, şeffaflık için nasıl yöntemler uygulanacağına bilinmemesi ve açıklığa kavuşmaması gibi mevzuat açısından daha geniş bir çerçeveye oturacak kamusal nitelikli karar süreçlerini ilgilendiren konuları açıkta bıraktı.

Bu eksikliklere karşılık, yasal çerçevedeki ilk değişimin daha sonraki deneyimlerle geliştirilmesi, kamu yönetimlerinin karşılıklı iyi niyetli yaklaşımlarla Alan Yönetim Planı hazırlığının yerel yönetimlere faydalar sağlaması mümkün. Bunun için STK'ların yerel katılımı güçlendirerek kamu yönetimlerinin yalnızca şekilde kalmayan bir planlama deneyimini gerçekleştirmesi mümkün.

SİT Alanı olan Adalar İlçesi'nde şu anda ulaşım, kültür mirasının yönetimi, kıyı yönetimi, turizm ve ziyaretçi trafiği yönetimi, katı atık yönetimi gibi bir dolu konuda Alan Yönetimi Planı hazırlığına girişmesinin, bazı seçilecek bölgelerde pilot yönetim deneyimleri geliştirmesinin nasıl yararlar sağlayacağını tahmin etmek zor değil. Yasa değişikliğinin getirdiği sorumluluklar Adalar Belediyesi yanında aktif görev alan, bu amaçla bir dizi toplantı düzenleyerek uzmanların katkısını alan STK'lar ve gönüllü bireyler olarak, Adalar Alan Yönetimi Planı hazırlığının başarılı bir örnek olarak bütün İstanbul için önemli bir deneyim oluşturacağını düşünüyor, Adalar İlçesi halkını ve STK'ları bu çalışmayı desteklemeye çağırıyoruz.

ALAN YÖNETİM PLANLARINDA SİVİL GİRİŞİMLERİN ROLÜ

Sevgi Mutlu

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nda 2004 yılında yapılan değişikliklerle yasal bir tanıma kavuşan “yönetim alanı” ve “yönetim planı” kavramlarının hayata geçirilmesinde şimdiye kadar katılımçılık ve koruma adına parlak deneyimler yaşandığı söylenemez. Ülkemizde daha çok sulak alanlar ve sit alanlarında uygulanan söz konusu yönetim planı süreçleri aslında doğal ve kültürel mirası koruma açısından sivil toplumun rolünü güçlendirecek yasal bir dayanak sunmaktadır. Bu süreçleri sadece siyasi iktidar ve resmi kurumların inisiyatifine bırakmadan, sivil toplum ve yerel halk tarafından oluşturulacak girişimlerle katılım ve korumanın sağlanmasını garanti altına almak gerekir.

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nda Yönetim Planının, “yönetim alanının korunmasını, yaşatılmasını, değerlendirilmesini sağlamak amacıyla, işletme projesini, kazı plânı ve çevre düzenleme projesi veya koruma amaçlı imar plânını dikkate alarak oluşturulan koruma ve gelişim projesinin, yıllık ve beş yıllık uygulama etaplarını ve bütçesini de gösteren, her beş yılda bir gözden geçirilen plânlar” şeklinde tanımlandığını görüyoruz. Bu tanım, koruma, alanın değerlendirilmesi ve gelişme gibi birbiriyle çelişen kavramları içermesiyle uluslararası düzeyde alan yönetim sistemleri için kabul gören, “belirli bir alanın şimdiki ve gelecek nesiller için etkin korumasının sağlanması” hedefinden çok uzaktadır.

Yönetim planı sürecinde doğal ve kültürel mirasın korunması adına yapılan tüm faaliyetlerde, belirli bir alanın şimdiki ve gelecek nesiller için etkin korumasının sağlanması hedeflenmeden, sivil toplum ve yerel halkın aktif katılımı olmadan gerçek anlamda bir uygulama yapılamayacağı, dolayısıyla bu ilkelerin planlara özünü kazandırdığı dikkate alınmalıdır.

Katılımın arama konferanslarındaki katılım düzeyine indirgenmediği ve buradaki öneri ve görüşlerin bile planlara yansıtılmadığı dikkate alınırca, mevcut durumu değiştirmek için ilk aşamada sivil grupların inisiyatif olarak sivil yönetim planı geliştirmesi alternatif olarak düşünülebilir.

Yönetim planları uygulanacağı alanın çeşidi, karakteristikleri ve ihtiyaçlarının yanı sıra kültürel ve doğal kapsamına da bağlı olarak çeşitlilik göstermektedir. Yönetim sistemi farklı kültürel bakış açıları, kullanılabilir kaynaklar ve diğer faktörlere göre de değişebilir. Geleneksel uygulamaları, mevcut kentsel ve bölgesel planlama araçlarını, resmi ve gayri resmi diğer planlama kontrol mekanizmalarını içerebilir.

Yukarda bahsedilen değişkenliği akılda tutarak etkili bir yönetim sisteminin uluslararası düzeyde kabul edilmiş ortak unsurları aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Tüm paydaşlar tarafından ortaklaşan alanla ilgili ortak değerlerin ortaya konması,
- Planlanma, uygulanma, izlenme, değerlendirilme ve geri bildirim döngüsünün işlemesi,
- Ortaklar ve paydaşların katılımı,
- Gerekli kaynakların tahsisi ve

- Kapasite geliştirme ve yönetim sistemi fonksiyonlarını nasıl hesap verebilir, şeffaf olacağına açıklığa konulmasının sağlanması.

Tüm bu unsurlar içerisinde hesap verebilirlik ve şeffaflık yine uygulamada pek karşılığı olmayan kavramlar, bunlar ancak yönetim planları süreçlerinin sivil toplum tarafından ısrarla izlenmesi ve sürece katılımın sağlanması ile hayata geçirilebilir.

İstanbul Adalar bölgesi gerek ölçeğinin görece küçük olması gerekse nüfus yoğunluğu ve yerel halkın bilinç düzeyinin yüksek olması dolayısıyla alternatif yönetim planı için sivil bir girişimin aktif olabileceği bir çalışma için pek çok fırsata sahiptir.

Bu kapsamda “Adalar Yönetim Planı için Sivil Girişim” Grubu, İstanbul Adalar Bölgesi’nde mevcut sorunların katılımcı yöntemlerle çözümü için yol haritası niteliğinde sivil bir yönetim planı oluşturulmasını teşvik edecek bir platform olarak çalışmalara başlamıştır.

Grubun ana amacı, Alan Yönetim Planı sürecinin şeffaflığını ve tüm paydaşların katılımlarını sağlayarak, ortaklaşılın vizyon ve misyon çerçevesinde mevcut sorunların çözümü için belirlenecek hedeflere yönelik somut faaliyetlerin planlanmasını ve hayata geçirilmesini teşvik etmektir.

Daha yolun çok başında olduğu ve kolay olmayan uzun bir sürecin beklediği göz önünde tutulursa, sivil bir yönetim planı oluşturmak için yola çıkan bu girişimin benzeri çalışmalar için değerli deneyimler kazandırması dileğiyle...

Kaynaklar

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu
(<http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5226.html>)

ICOMOS, Management plans and the World Heritage Convention: A bibliography
(http://www.international.icomos.org/centre_documentation/bib/Management_plans_bibliography.pdf)

http://tr.wikipedia.org/wiki/Adalar,_%C4%B0stanbul

<http://www.adalar.bel.tr>

<http://adalar-istanbul.org/>